

Az számít, merre tartasz

Tudvalevő, hogy a kakukk tojásait idegen fészekbe rakja, s ott költeti ki, ennél fogva a kakukkfióka a kakukkok idegen fészekben felnövő kicsinye. Ez még nem volna baj, hiszen a kakukk hasznos. A baj az, hogy a költő madár, mely általában kisebb termetű szokott lenni a kakukknál, nem veszi észre a becsempészett tojást a sajátjai közt, s a kikelt és növekvő fiókákban nem tud különbséget tenni. Sőt talán még örül is annak, hogy ilyen „szép, nagy” fiókája van, s boldogan eteti. Mert ez az idegen fióka egyre éhesebb lesz, s testi erejénél fogva övé mindig a legjobb és legtöbb falat. Aztán bekövetkezik az, aminek be kell következnie: az idegen tojásból kelt fióka, ahogy növekszik, egymás után kiszorítja a „tejtestvéreit”, a mostohatestvéreit a szűknek bizonyult fészekből, s így azok kihullván onnan, s leesve a földre, elpusztulnak. Egy-egy hasznos nagy madár felnövekedése tehát sok hasznos kis madár pusztulása árán történik.

Ez a kettősség jellemzi a jövevénymagyarokat is. Nem kétséges ugyanis, hogy közöttük akadnak igen értékes, jóra való emberek, akik mindenkor az egész magyarság boldogulásán fáradoztak. Ugyanakkor azonban nem hallgatható el, hogy összességükben mégiscsak hátráltatták a bennszülött magyarság kibontakozását. Ezt könnyen megtehették, hisz rendszerint ők voltak mindenütt a vezetők, a bennszülött magyarság viszont eleve fiatalos észjárású és magatartású nép, mely a cselekvést mindig többre becsülte a szavaknál.

Közismert, hogy a fiatalok hiszékenyek, őszinték, tájékozatlanok és hevesvérűek, akik inkább barátaikhoz húznak, akár szívbeliék azok, akár nem, mintsem a rokonaikhoz. Mindez magyaros sajátosság, mely keleti örökségre mutat. Eddig ez sok bajt okozott, mert a szomszédok egészen másfélék: nemzeti ügyekben mindenkor egységesek, észjárásuk és magatartásuk kivétel nélkül nyugati, hiszen jól tájékozottak, a külsőre helyezik a hangsúlyt, szívósak, kitartóak, rokonszeretőek, barátaikat számításból válogatják össze, a kettős mérce alkalmazását és a szószegést közönséges dolognak tartják, előszeretettel folyamodnak különféle praktikákhoz, a szavak emberei, s szeretnek a zavarosban halászni. Velük ezért a jövevénymagyarok – hozzájuk hasonlítván – inkább szót tudnak érteni, mintsem a bennszülött magyarokkal. Szabó Dezső asszimilánsoknak nevezte őket, mert úgy látta, hogy sok minden rovásukra írható, s írá-

saiban dühödten hadakozott ellenük. Sikertelenül. Sorsa az lett, hogy a főváros ostromakor – állítólag – éhen halt, vagy agyonlőtték. Németh László is sokat foglalkozott a jövevénymagyarokkal. Ő jöttekről beszélt, nem jötmencekről, mert azok úgy jöttek ugyan, de önszántukból nem szívesen mentek el. A népi írók közül kivált Veres Pétert foglalkoztatta ez a kérdés. A *Mit ér az ember, ha magyar?* c. kötetében, mely a múlt század harmincas éveiben jelent meg, pl. azt írja, hogy hiába olyan türelmes, amikor megismerte azokat az embereket, részint személyesen, részint szellemükben, akik a nagyvilág előtt a magyarságot képviselik, hát fölháborodott, s a széleskörű őrségváltást sürgette. „És itt engedjek meg idegenből jött vezetőink, már nem hisszük, hogy ők alkalmasak. Bizonyíték rá az ezeréves kínlódás és bizonyíték a mai egyhelyben ragadás. Engedjenek hát minket, hadd próbáljuk meg mi kihúzni a kátyúba ragadt magyar szekeret... Az idegenből jött magyarok meg segítsenek nekünk, ha igazán jó magyarok... Mi nem tagadunk ki senkit.” Szegény, őszinte, hiszékeny és jóhiszemű Veres Péter! Hiába állította, hogy jól ismeri a jövevénymagyarokat, hiszen azok, bizony, nemhogy engedtek volna – eszük ágában sem volt ilyesmi –, inkább jól ellátták a baját: az ötgyerekes családapát karhatalmilag, házkutatással és pofonokkal szégyenítve meg.

Őrségváltásra azonban később, a viláégés után mégiscsak sor került, ám nem olyanra, amilyent Veres Péter várt. A régi vezetők eltűntek, csakhogy a helyüket újra jövevények foglalták el, másféle színezetűek ugyan, de ők talán még nagyobb pusztítást végeztek a bennszülött magyarságban, mint az előbbieket.

„Ostobán felőröltük egymást nagy testvérnépünkkel, a törökökkel... mi lett volna, ha megegyeztünk volna velük... Bethlen Gábor megpróbálta, de csak egy Bethlen Gáborunk volt... Mennyi magyar élne a Kárpát-medencében, ha a Hunyadiak néhány millió magyarját nem pusztítják el a törökök és a Zápolyák?” – olvashatjuk Veres Péter már említett kötetében. Jellegzetes magyar tájékozatlanságról árulkodik ez a vélemény is, hiszen az újabb kori kutatások megerősítik, bizonyítják, hogy a törökök rovására írt gyűjtogatásokat, rombolásokat valójában nem is ők követték el, hanem a balkáni népek: az albánok meg a délszlávok reguláris és szabadcsapatai a török haderő kiegészítő részeként. A törököknek pedig

mindehhez csupán annyi közük volt, hogy az ő nevükben történt a pusztítás, s hogy egyes pasák megengedték, vagy olykor talán helyeselték is azt. A törökellenességben ugyanis az Anjou-házi Nagy Lajos lengyel és magyar király uralkodásának az idejétől fogva majd 700 éven át a magyarok jártak elől – úgymond – mint a kereszténység és Európa védőbástyái, pajzsai, arra kényszerítve a törököket, hogy szövetségesek után nézzenek a Balkán-félszigeten. Persze találtak is készsleges szövetségeseket, s ma is találnának, ha akarnának. A magyar történetírás még mindig adós a kérdés tisztázásával, s helytelenül, igazságtalanul ítéli meg a törököket. Úgy rémlik, ez nem a véletlen műve, hanem szándékos félrevezetés. Úgy látszik, sokaknak érdeke az, hogy a magyart távol tartásuk rokonaitól, s ezek közül is elsősorban a törököktől. Természetes dolog, hogy ebben az igyekezetben kivált a jövevénymagyarok jártak mindig elől, s ők járnak most is elől, fölhasználva minden lehetőséget: a hamis történetírást, irodalmilag kiagyalt történeteket, s újabban egy sorozatos rádióadást is – eléggé el nem ítéhetően kihasználva a bennszülött magyarság hiszékenységét és tájékozatlanságát.

Jó hallani a nyugalomra és békességre intő déli harangszót, mely nem elmúlást, vészt, hanem ebédidőt jelez. Ilyenkor elcsöndesül minden zavaró hang, s csak az asztal körüli derűs várakozás uralkodik az emberi indulatok, nekifeszülések helyett. Az ellenségeskedésnek ilyenkor nincsen ideje, sem tere. Az ember ilyenkor azt várná el, hogy a pusztulásról, rombolásról, gyűjtögetésről ne essék szó. Ehelyett mit kapunk a rádióból rendszeresen? Éppen ezt. Mintha valakiknek éppen az lenne a célja, hogy elrontsák a jó hangulatot, s szinte eszelősen ismétlik már évek óta naponként ugyanazt az ismert, agyoncsépelet szöveget, mely rendszerint a több mint háromszáz évvel ezelőtti ún. török dúlásról szól. Erre jó alkalom egy-egy település meg templomi harang keletkezéstörténete. Ha elfogy a helyszín, kezdődik minden előlről. Mintha e nélkül a gyűlöletkeltés, törökellenes megnyilvánulás nélkül a déli méltóságos harangzúgás meg sem kondulhatna már. Mostanában a törökök felett aratott nándorfehérvári győzelem ötszázötvenötödik évfordulóján erről is szó esik, s persze Európa védelméről, mely lám, mekkora „dicsőséget” hozott a magyarság számára. Nemrég egy elképesztő javaslatról szerezhetünk tudomást, arról ugyanis, hogy jó lenne ennek a világraszóló magyar győzelemnek a napját, mely egyúttal a szomszéd népekkel való összefogás jelképe is, ünnepé nyilvánítani. Még csak ez hiányzott a törökellenesség fokozásához! Szerencsére az ünnepből csupán emléknap lett.

De ez a törökök iránt érzett ellenszenv, vagy talán inkább egyfajta aggodalom, mely nyilván a változástól való félelemben gyökerezik, kiterjed a honi török eredetű

bennszülött magyarokra: a derék és dolgos besenyőkre, kunokra, palócokra és székelyekre is. Mert mivel magyarázható, hogy a besenyőket, palócokat és székelyeket olyan helyre telepítették az egykori jövevénymagyar nagyurak, magukra hagyva őket szorult helyzetükben, mely nem volt védhető a szomszéd népek beszívárgásától és benyomulásától. A kunok mellé és közéjük pedig jászokat, németeket, szlovákokat, délszlávokat és egyéb népcsoportokat telepítettek, ahelyett hogy az eredetileg szabad kunok területi autonómiát kaptak volna. S lám, mivé lett a Nagykuság meg a Kiskuság?!

A jövevénymagyarok többsége ezer év óta nem sokat változott. Lelkes Nyugatbarátok és Keletellenesek ma is.

Ady Endre írta egyik keserű pillanatában: „Lelkemben a magyar fa Lombjai esnek, hullnak.” Döbbenetes kép. Miért esnek, hullnak? Mert elvágta, vagy valami elrágta ennek a fának a hajszálgököreit. A magyar fa gyökérzete keleti talajból táplálkozik, lombjait viszont nyugatról érik a napsugarak. Ez a kettősség teszi sajátossá, elevenné. Ha bármelyik e két dolog közül megsérül, a magyar fa szenvedni, sorvadni kezd, s lombjai esnek, hullnak. Aki csak egy kicsit is ért a kertészkedéshez, az tudja, hogy ilyenkor mi a teendő: a hiányzó hajszálgökök pótlására újakat kell növeszteni. Ez hozzáértő gondozással elérhető. Vagyis az ezeréves egyoldalú Nyugatbarát irányzat helyett keleti, főleg török kapcsolatokra is szükség van, mégpedig az eddigi Nyugathoz fűződő kapcsolatok megtartásával és ápolásával együtt. Csak így tartható fenn az egyensúly, mely nélkül nincsen magyar lombosodás.

Széchenyi István vagy százhatvan évvel ezelőtt megállapította, hogy hazafinak lenni nehéz, de nem lehetetlen. Ő még Kölcsey szelleméhez igazodván országban, hazában gondolkodott. Jó száz évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy Petőfi és Ady Endre útmutatása nyomán a népi írók már inkább népben, nemzetben kezdjenek gondolkodni. Ezért történhetett, hogy Illyés Gyula a Széchenyi István-i gondolatot így módosította: „Magyarnak lenni nehéz, de nem lehetetlen.” Ő még hitt és reménykedett, hogy a magyarság egységes nemzeté kovácsolódhat. Azóta eltelt vagy ötven év, s úgy rémlik, ez a gondolat is módosításra szorul, mert a magyarság egysége csalóka ábrándnak (illúzióknak) bizonyult. A történelmi megpróbáltatások nemhogy elsímították volna – inkább kiélezték a magyarságon belüli érdekellentéteket, s napvilágra került az árulás, a magyarellenesség, a régi reflexek újraéledése és elburjánzása. Világossá vált, hogy a jövevénymagyarok egy része, mely éppen a lehangosabb, inkább európai, esetleg világpolgár, mint magyar. Eszerint a mai valóságot ez a megfogalmazás fejezhetné ki igazán: Bennszülött magyarnak lenni nehéz, de nem lehetetlen, viszont jövevénymagyarnak lenni jó és könnyen lehetséges. Nem csoda tehát, hogy a jövevénymagyarok ennyire ragaszkodnak új környeze-

tükhöz, s ha valakinek onnan el kell mennie, hát az – úgymond – legyen a bennszülött magyar. Ők maradnak, sőt újabb jövevényeket csalogatnak magukhoz. Ilyen formában is megnyilvánul a hasonszőrűek összefogása egymással és szolidaritása egymás iránt. Ezért nem jó, ha valaki a magyarság befogadókészségét emlegeti és hangsúlyozza.

Amíg kevés a kakukk, a kis madarak léte nincs veszélyben, de ha a telhetetlen kakukkfiókákból sok kis madár fészkébe jut egy-egy, akkor bizony veszélyben forogna...

Ma már teljes körű őrségváltásról nem lehet szó, de részlegesről igen, mert a már meglévő jóra-

ló jövevénymagyarok mellett akad egy-két jól képzett bennszülött magyar fiatal, aki alkalmas a vezetésre vagy egyéb tisztségre.

A második világháborút követő első országos választás előtt a népi írók pártja, helyesebben az a párt, melynek irányításában a népi írók vezető szerepet játszottak – okulván a múlt hibáiból, s alkalmazkodva az új körülményekhez – egy bölcsen megfogalmazott jelmondatot hirdetett falragaszain (plakátjain): „Nem az számít, öcsém, hogy honnan jössz, hanem az, hogy merre tartasz.” Az írók politizálása ugyan nem aratott sok sikert akkor, mégis ez lehetne az egyik jelmondat ma is.

